

УДК 725

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА ГРОМАДСЬКИХ БУДІВЕЛЬ У ПРОСТОРІ ПОМІЖ НАСЕЛЕНИМИ ПУНКТАМИ

Н. Савчак, к. т. н.

Львівський національний аграрний університет,

Р. Савчак

Національний університет «Львівська політехніка»

Постановка проблеми. Сучасне середовище поміж населеними пунктами потребує утворення структур, проектування яких неможливе без допомоги естетичної візуалізації їх сприйняття. Облаштування осередків естетичної візуалізації різноманітного функціонального призначення необхідне насамперед у тих місцях, де людина змушена перебувати за постійною необхідністю – це дороги (пішохідні, автомобільні, залізничні) між різними населеними пунктами. Цей багатофункціональний простір з мультикультурних, рекреаційних зон, призначений для задоволення потреб різних вікових і соціальних груп із осередків естетичної візуалізації добором технологічних рішень. Попри наявність окремих прикладів естетичної візуалізації та прийомів сприйняття їх у відкритих просторах, аналогів цього комплексу немає, так само як відсутні: методика та принципи проектування, формування архітектурного середовища подібних комплексів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Поодинокі розвідки В. Леонтьєва, А. Карімова, В. Проскуракова та інших підтверджують актуальність цієї теми. На початку ХХІ століття особливості формування архітектурного середовища громадських будівель у просторі поміж населеними пунктами сформували складну палітру архітектурно-естетичних і ландшафтних типів, видів, груп, які тривалий час створювали за волюнтаристськими законами. Уперше популярно висвітлили українське житлове середовище В. Самойлович [1] та О. Воронай [2]. Проте формування архітектурного середовища громадських будівель у просторі поміж населеними пунктами досліджено недостатньо.

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – звернути увагу на важливість формування архітектурного середовища громадських будівель у просторі поміж населеними пунктами, ввести в науковий обіг деякі аспекти особливостей формування архітектурного середовища та обґрунтувати їх у просторі поміж населеними пунктами.

Виклад основного матеріалу. Формування як простору самих поселень, так і простору між ними, у західній та східній частині Карпат відображається рельєфом, так званими ланцюговими грядками.

Поселення з'являлися на природних територіях для ведення господарства, де спочатку поселялися одна або декілька сімей. Розростаючись, такий рід давав назву групі дворів. Прізвища перших поселенців ставали назвами сіл, присілків і містечок. Поселення зв'язувалися між собою дорогами, на яких часто траплялися пам'ятні знаки (хрести і каплички) [3].

Першими громадськими будівлями між селами, хуторами і містами були корчми, фільварки та каплички, які формувалися довколишньою архітектурою. Багато сіл і містечок розбудовувалися за німецьким звичаєм. Хати будували в ряд, одна біля одної, з обох боків дороги. За кожною садибою простягалася довга вузька смуга землі (загумінки) [4].

Важливе значення у формуванні архітектурного середовища громадських будівель у просторі поміж населеними пунктами належить набутому громадсько-історичному досвіду заселення і формування архітектурної структури сіл та простору між ними, який притаманний українським традиціям. Враховуючи масштабність сільських поселень і візуально домінуючі елементи, архітектура поза їх межами певною мірою залежить і схожа на них.

Візуально домінуючі елементи природного ландшафту надають архітектурним формам (корчмі, капличці, фільваркам, цвинтарям) виразності, значення й цільового призначення [5].

Методика дослідження і проектування містобудівних об'єктів в умовах командно-адміністративної системи часто відображали відповідну реакцію на народногосподарські плани, ґрунтувалися на спрощених розрахунках найважливіших показників території та соціально-виробничої сфери, порівняння їх із нормативними даними, а за потреби – розширення відповідними рекомендаціями та доповненнями [6].

Містобудування як галузь архітектурної діяльності спрямоване на створення міських та сільських ансамблів, що поєднують будівлі з навколишнім архітектурним середовищем. Проте громадськими будівлями у просторі поміж населеними пунктами, а також територіальним плануванням районів, їх містобудівельною документацією, займалися недостатньо. Роботу цю можна визнати незадовільною. Тільки візуальне сприйняття та правильна організація проекту можуть допомогти формуванню архітектурного середовища громадських будівель поміж населеними пунктами. Громадські будівлі необхідно об'єднувати в комплекси, що забезпечить економічний ефект та композиційну цілісність простору.

Великі відстані між населеними пунктами, а іноді й їх відсутність, приводять до прийняття штучних рішень щодо питань громадських будівель. Щоб не було таких штучних та адміністративних рішень, пропонуємо деякі особливості формування архітектурного середовища громадських будівель у просторі поміж населеними пунктами.

Висновки

У формуванні архітектурного середовища громадських будівель у просторі між населеними пунктами можна виділити певні особливості:

- естетична візуалізація громадських будівель відносно місця сприйняття;
- планувальна організація простору громадських будівель;
- об'єднання громадських будівель різного призначення в один комплекс;
- адміністративні та функціональні зв'язки між населеними пунктами (відстань, ландшафт місцевості).

Бібліографічний список

1. Самойлович В. П. Народное архитектурное творчество / В. П. Самойлович. – К., 1977. – 361 с.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнограф. нарис : у 2 т. / О. Воропай. – К. : Оберіг, 1991. – 592 с.
3. Савчак Н. С. Генеза побудови простору громадських будівель і споруд між різними населеними пунктами / Н. С. Савчак // Вісник Львівського національного аграрного університету : архітектура і сільськогосподарське будівництво – 2012. – № 13. – С. 127 – 131.
4. Данилюк А. Г. Народна архітектура бойківщини. Житлове будівництво / А. Г. Данилюк. – Львів : Укр. технології, 2004. – 168 с.
5. Савчак Н. С. Подібності та відмінності формування архітектури в поселеннях і поза їх межами (на прикладі Прикарпаття) / Н. С. Савчак // Вісник Львівського національного аграрного університету : архітектура і сільськогосподарське будівництво. – 2013. – № 14. – С. 142 – 144.
6. Габрель М. М. Просторова організація містобудівельних систем / М. М. Габрель. – К. : Видавничий дім А. С. С., 2004. – 400 с.

Савчак Н., Савчак Р. Особливості формування архітектурного середовища громадських будівель у просторі поміж населеними пунктами

Розглянуто особливості формування і використання естетичної візуалізації та планувальної організації простору громадських будівель між населеними пунктами.

Ключові слова: формування, архітектурне середовище, громадські будівлі, естетична візуалізація.

Savchak N., Savchak R. Features the formation of architectural environment the public buildings in the space between settlements

The features of formation and use of aesthetic visualization and planning of public buildings space between settlements.

Key words: building, architectural environment, public buildings, aesthetic visualization.

Савчак Н., Савчак Р. Особенности формирования архитектурной среды общественных зданий в пространстве между населенными пунктами

Рассмотрены особенности формирования и использования эстетической визуализации и планировочной организации пространства общественных зданий между населенными пунктами.

Ключевые слова: формирование, архитектурная среда, общественные здания, эстетическая визуализация.

УДК 725:711.437

**ПЛАНУВАННЯ ТА ЗАБУДОВА ГРОМАДСЬКИХ ЦЕНТРІВ
СІЛЬСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ**

*О. Сільник, к. архітектури, Р. Партіка, магістр архітектури
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Громадський центр села є найважливішою частиною сільбищної зони. Його забудова, планувальна структура – важлива адміністративна і композиційна частина. Тут зосереджені адміністративні, побутові, торгові освітні заклади. Вдало сформована територія громадського центру дає змогу покращити соціальний рівень сільського життя за рахунок комунального та культурно-побутового обслуговування населення. Низка реформ, які вже впроваджує держава, доводить, що сільські поселення потребують оновлення не лише в галузі технологічного обладнання, а й у структурі громадської забудови.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема дослідження громадського центру села цікава й актуальна на сьогодні, а також до неї зверталися й дослідники попередніх поколінь. У радянський період ця тема була висвітлена під кутом державної політики, заангажованої соціалістичними переконаннями [3; 4]. Окремим питанням зазначеної тематики було присвячено низку пострадянських як наукових праць, так і проектних пропозицій [5]. Однак варто відзначити відсутність наукових досліджень